

TRACTATUS OCTAVUS.

272

Addo quod, sicut fluxus & refluxus maris est elicitivè non solum à mari, sed etiam simul à celo, quia licet cœlum sit extra mare, est tamen in mari virtus ad fluendum & refluendum, quam productit cœlum: ita similiter, quamvis habitus fidei subiecti, & voluntate sacrificari, ut ostenderet se legem custodiare, Actor. 21. Secundò Elizeus permisit Naaman Syrum adorare cum Rege in templo Remmon, & fingere se adorare idolum,

4. Regum 5. Tertiò Iehu fixit se velle adorare Baal, & sacrificare cum ejus Sacerdotibus, ut eos interficeret, & hoc factum laudatur à Domino, 4. Regum 10.

Nihilominus dicendum est, nunquam licere veram religionem dissimilare, aut simulare falsam; quia ut ait D. Thomas infra quest. 111. art. 1. omnis simulaçio peccatum est, & à mendacio solum distinguitur, quia mentiens verbis significat quod non est, simulans verò hoc idem factis vel rebus designat: Ergo sicut Christianus, qui metu mortis verbis significaret se esse idololatram, mentiens peccaret mortaliter contra præceptum confessionis fidei; ita contra idem præceptum peccaret, si idem factis vel rebus significaret, idolatriam simulans. Unde.

7. Ad primum exemplum de Apostolis respondeo cum D. Thoma 1.2. quest. 103. art. 4. ad 1. quod tunc illæ ceremoniæ judaicæ, erant fidelibus Judæis adhuc licitæ. Lex enim Judæorum habuit triplicem statutum, primus fuit ab ejus promulgatione usque ad mortem Christi, & tunc fuit viva & obligatoria respectu Judæorum: secundus fuit à morte Christi usque ad sufficientem Evangelij promulgationem per paucos annos, & tunc fuit mortua, id est non obligatoria, quia in cruce Christus dixerat, *Consummatum est*, non tamen adhuc erat mortificata, id eoque ob rationabilem aliquam causam, & maxime ad vitandum scandalum fidelium Judæorum poterat licite in aliquibus observari ab Apostolis, qui natiōne erant Judæi: tertius status currit a sufficienti promulgatione Evangelij, in quo talis lex Judæorum, non solum est mortua, quia non obligat, sed etiam mortifera observantibus, quia mortaliter peccant qui eam observant.

Primum non obligat fideles ad exterius profundiū fidem, data quavis occasione, ut docet D. Thomas hīc quest. 3. art. 2. ubi sic ait: *Præcepta affirmativa non obligant ad semper, et si semper obligant: obligant autem pro loco & tempore &c. Sic ergo confiteris fidei, non semper, neque in quolibet loco, est de necessitate salutis, sed in aliquo loco & tempore, quando scilicet per omissionem huius confessionis subtraheretur honor debitus Deo & etiam utilitas proximis impendenda: puta si quis interrogatus de fide, taceret, & ex hoc crederetur, vel quod non haberet fidem, vel quod fides non esset vera, vel alij per ejus taciturnitatem averterentur a fidei.* Secundum verò obligat semper, & pro semper, subindeque homo graviter peccat, si exterius neget fidem, quamvis eam in corde retineat; negare enim exterius fidem est intrinsecè malum, & mendacium perniciosum, quo gravem primæ veritati revelanti irrogamus injuriam: vel enim dicimus ejus testimonium seu revelationem non esse veram, vel saltē illam fidei dogmata minime revelasse, sed ab aliquo confita esse, quod est expressum mendacium: Ergo non potest licet fieri, etiam ad vitandam mortem, vel gravia tormenta. Unde secundum omnes Marcellinus Papa graviter peccavit, dum thura idolis, metu mortis adolevit, quamvis fidem in corde servaverit.

6. In hoc convenient omnes, sed difficultas est, an ad tuendam vitam, vel aliquod grave malum vitandum, liceat saltē veram religionem dissimilare, aut simulare falsam? Ratio dubitandi est, quia aliqui viti sancti, & alij sacrū in litteris commendati, veram religionem non solum dissimulaverunt, sed & alienam falsam dissimulaverunt. In primis enim Apostoli Judaicum simulare post ejus abrogationem: nam (ut Petrum omissimus, cuius similitudo est reprehensa à Paulo ad Galat. 2.) auīus ipse Timotheum circumcidit propter Judæos,

8. Ex his facile haberi potest resolutio alterius difficultatis quam aliqui hīc pertrahant, an scilicet liceat uti signis infidelium, & aslumere eorum vestes, ut fidem nostram seu religionem occulamus? Dicendum enim est quod quando res aliqua natura suā, vel communī gentium usū ad cœremoniam quandam religiosam referuntur, ita ut ex se, & primaria sua institutione, alium usum commodum, non habeant, illis uti ad se occultandum,

DE VIRTUTIBUS THEOLOGICIS.

273

dum, nullo modo, etiam ad evidens mortis periculum evadendum, licet: v. g. thus adolere coram idolo, aut ei genuflectere, cœnam calvinisticam sumere, vestem in qua depictum est idolum gestare: cùm enim hæc non aliud apud homines usum, præter religiosum aut cœrimoniale, habent, eorum usus non est fidei veræ occultatio, aut dissimulatio, sed mera & virtualis idolatriæ, aut heres professio. Quando autem vestes & signa infidelium habent usum aliquem primarium, lictum & humanum, eti lege aliqua politica destinata sint ad distinguendos fideles ab infidelibus, licet illis ad occultandum fidem suam & religionem uti; quia talis usus non est professio aut protestatio, etiam virtualis, falsa religionis; cùm tales vestes & signa non sint per se instituta ad protestationem religionum, sed tantum lege politica inducta, ad commodiorem conversationem inter sectatores religionum, ex illa distinctione provenientem, & consequenter qui hæc instituit, non voluerit inducere obligationem medijs his profundi fidei. Sic mercatores Christiani in Oriente negotiantes, Turbantem seu Cydarium gestant. Sic viri Apostolici infidelium terras peragranates, infidelium quibus convivunt vestitui & vietiū se accommodant. Sic Duces militesque Christiani, Turcarum vexillis utuntur, ut eos illo stratagemate vincere possint, vel ne ab eis vieti capiantur. Sic demum in Anglia Anglicanis vestibus recte induit se Sacerdotes & Religiosi absconditi, ut alios Catholicos ibi commorantes, in fidei confirmare, eisque sacramenta administrare possint.

CAPUT IX.

De habitu fidei.

1. **D**ari in nobis habitum fidei per se insitum, ad elicendum assensum fidei, constans est omnium Theologorum sententia, & colligitur ex Tridentino sess. 6. cap. 7. ubi ait: *In ipsa justificatione, cum remissione peccatorum, omnia simul infusa accipit homo fidem, spem, & charitatem, quæ non possunt intelligi de actibus fidei & spei, cùm hi justificationem præcedant, sed solum de fide, quam cap. 15. & can. 8. dicit in peccatore, amissâ gratiâ per peccatum mortale, veram remansere, scilicet ut donum permanens. Ratio etiam suffragatur, nam conaturalius est, ut homo viator constituantur in actu primo sufficienti ad elicendum actus supernaturales fidei, spei, & charitatis, per habitus supernaturales, ac dona intrinseca & permanentia (sicut per lumen gloriæ permanenter ad visionem beatificam elevatur in patria) quam per auxilia extrinseca, & transiuncta. Quam rationem magis explicabimus infra, cùm agemus de habitu charitatis.*

Constat etiam hunc habitum esse virtutem theologicam, illa enim virtus theologica dicitur, quæ Deum immediate tanquam objectum formale quod respicit: Sed fides respicit immediatè Deum tanquam objectum formale quod, ut cap. 1. ostensum est: Ergo est vera virtus theologica. Unde non potest dici virtus intellectualis sicut Theologia, quia ad rationem virtutis intellectualis requirit evidentia, saltem radicalis & aptitudinalis, ut docet D. Thomas in 3. dist. 23. quest. 2. art. 3.

Respondeo

questiunc. 3. Theologia verò, prout est in nobis viatoribus, licet carcer per accidentem, & ratione subiecti, evidentiæ actuali sui objecti, & suorum principiorum; quia tamen ex se & ex natura sua petit conjungi cum scientia Dei & Beatorum, cui subalternatur, & in tali conjunctione habere evidentiam actualiæ suorum principiorum, ex se & ex natura sua est evidens, evidentiæ saltem radicali & aptitudinali. Fides autem per se & ex natura sua petri obscuritatem, & excludit evidentiæ & claritatem, ut cap. 2. §. 5. ostensum est: Ergo licet Theologia sit virtus intellectualis, ut pote vera scientia, non tamen fides.

2. Dices: Illa virtus est intellectualis, quæ habet pro subiecto intellectum: Sed fidei subjectum est intellectus: Ergo est virtus intellectualis.

Respondeo cum D. Thoma loco citato in resp. ad 1. Quod non omnis habitus qui habet pro subiecto intellectum, potest dici virtus intellectualis; nisi perficiat intellectum, & quantum ad objectum, & quantum ad modum actus, id est, nisi cum certitudine & evidentiæ objectum suum attingat; unde cùm fides sit essentialiter obscura & inevidens, virtus intellectualis dici nequit.

Fides habitualis dividitur à Theologis in formatam & informem: Formatam est illa que informatur gratia & charitate; informis vero illa dicitur, quæ gratia habituali & charitate destituta est. Hæc divisione non est essentialis, fides enim formatam & informis, eatenus dumtaxat distinguuntur, quatenus fides formatam ad finem charitatis dirigitur, scilicet fides informis; unde tota quæ intercedit inter illas distinctionem, ex eo quod pertinet ad voluntarem desumitur: At ex illo capite oriri nequit distinctione specifica fidei informis à formatam, cum habitus per illud solum possint specie distinguiri, quod per se ad habitum pertinet; quod autem pertinet ad voluntatem, non per se pertinet ad fidem, sed id tantum quod ad intellectum spectat, cum fides sit intellectualis perfectio: Ergo inter fidem formatam & informem distinctione essentialis, & specifica non reperiuntur, sed extrinseca suntaxat & accidentalis, subindeque idem habitus fidei, deformato in informem, & è contra de informi in formatum, absque intrinseca sui mutatione, transire potest. Licet enim in naturalibus quod mortuum est nequeat fieri vivum, ab eo quod species distinguatur, scilicet tamen est in moralibus. Ratio discriminationis est, quia principium vita naturalis est forma viventis, qua desinente advenit nova forma physica, subindeque nova species: at vero in moralibus principium vita & dignitatis moralis est forma extrinsecè informans habitum, qui semper manet essentialiter idem, at proinde idem specie habitus fidei, modò vivit, modò moritur moraliter, prout ad finem charitatis sibi extinxit refertur vel non refertur. Nec obest, si dicas, actum fidei informem nunquam posse fieri formatum, ut expriſe docet S. Thomas in 4. dist. 17. qu. 2. art. 7. questiunc. 3. subindeque idem videtur dicendum de habitu. Magnum enim inter habitum & actum fidei intercedit disserit; cum enim actus sit transiens, nec idem permaneat, sed novus eliciatur, dum charitas incipit participari; non mirum si actus fidei informis, nunquam formatus esse possit. At vero habitus est permanens, & natura sua immobility, qui adveniente charitate non tollitur, sed perficitur & formatur, unde potest de informi transire in formatum, per adventum charitatis.

3. Quærent hīc aliqui, an fides informis, & charitate separata, vera virtus dici possit?

TRACTATUS OCTAVUS.

274

Respondeo illam posse quidem dici virtutem veram, sed non perfectam. Primum pater: Virtus enim est habitus determinans & inclinans potentiam ad rectam operationem: Sed fides informis inclinat & determinat potentiam intellectivam ad rectam operationem, nimirum ad assentientium veritatis à Deo revelatis: Ergo est vera virtus.

4. Quod vero non sit virtus perfecta, seu non habeat statum, modum, ac perfectionem verae virtutis, videtur etiam manifestum; cum enim credere sit actus intellectus assentientis vero, ex imperio voluntatis, ad hoc ut iste actus sit perfectus, subindeque & habitus à quo elicetur; sive ut habeat statum, modum, ac perfectionem virtutis, duo requiruntur, nempe ut intellectus infallibiliter attingat verum, aliud ut infallibiliter ordinetur ad ultimum finem, propter quem voluntas vero assentitur, seu intellectum moveret ad illi assentendum: Sed hoc secundum deest fidei informi, quia etsi ejus actus habeat perfectionem debitam ex parte intellectus, careret tamen ea quia ipsi debetur ex parte voluntatis; cum enim desit charitas, non ordinatur in finem ultimum: Ergo fides informis non est virtus perfecta, seu statum, modum, & perfectionem omnimodam virtutis non habet. Quod confirmari & magis illustrari potest ex his quae diximus tomo 3. in Tractatu de virtutibus in communi, nempe virtutes morales acquisitas, sine charitate esse quidem veras virtutes, sed non perfectas; eodem modo proportionaliter de fide informi philosophandum est, ac de illis virtutibus à charitate separatis, prout sunt in peccatoribus. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem hic inutiliter repetamus.

CAPUT X.

De subjecto fidei, ejusque causis, & effectibus.

Non agimus hinc de subjecto quo fidei, seu de potentia in qua fides recipitur (constat enim ex supra dictis illam subjectari in intellectu, ut modo & determinato à voluntate) sed de subjecto quod, seu de personis ac subjectis quae sunt capaces illius, & inquirimus, in quibus subjectis remaneat habitus fidei, & in quibus destruatur?

§. I.

Habitus fidei remanet in peccatoribus, gratia & charitate spoliatis; sed non in Hæreticis, nec in Dæmonibus, aut damnatis, nec in Beatis, bene tamen in Animabus in purgatorio existentibus.

5. Prima pars hujus assertionis est certa de fide, & constat tum ex verbis illis Apostoli 1. ad Corinth. 13. Si habuero omnem fidem, charitatem autem non habuero, nihil mihi proficit. Nam ibi clarè supponitur, fidei posse esse sine charitate, subindeque in peccatoribus, gratia & charitate spoliatis, illam remanere. Tum ex Tridentino fess. 6. cap. 15. assertore fidei per quodlibet peccatum mortale non amitti. Ratio etiam id suadet, non enim omne peccatum mortale est contrarium fidei, nec destruit rationem formalem objecti ipsius, nempe revelationem divinam; atque adeò potest homo in pec-

cato mortali existens, credere mysteria nostræ fidei, quia à Deo revelata sunt.

6. Secunda pars, quæ est contra Durandum, afferentem habitum fidei in hæreticis, quantum ad aliquam sui partem, remanere, probatur primò ex Apostolo 1. ad Timoth. 1. ubi de Hymenæo & Alexandro, qui non totam fidem, sed (ut pater 2. ad Timoth. 2.) solum articulum resurrectionis negabant, dicit: *In fide naufragaverunt, id est fidem totaliter, atque adeò totum ejus habitum, perdidere.* Sicut enim (ut ibidem observat Chrysostomus) qui naufragium facit, amissis omnibus nudus evadit, ita quia à fide excidit, omnibus virtutibus ac donis supernaturalibus, ipsoque fidei habitu, totaliter spoliatur. Unde Tridentino fess. 6. cap. 15. ait fidem peccato infidelitatis amitti, sicut charitatem quovis peccato mortalí.

Ratio etiam D.Thomæ hinc qu. 5. art. 3. id convincit: Tunc enim fides totaliter in aliquo perit quando in eo cessat objectum formale fidei, nam species essentialis cuiuslibet habitus, ex ratione formalis objecti necessariò dependet: Atqui in hæretico, etiam unicum nostra fidei articulum discremente, perit objectum formale fidei, quod est veritas prima, secundum quod manifestatur in Scripturis sacris, & proponitur ab Ecclesia Catholica; ille enim non in hæretico sicut regulæ infallibili doctrina ab Ecclesia propositæ, sed ea que vult credit, quæ non vult pro suo arbitratu rejicit, & solum propria voluntati, vel potius private opinione, ex propria voluntate stabilita, firmiter adhaeret: Ergo in hæretico unicum articulum negante, & alios omnes se credere profitente, fides totaliter perit. Ex quo intelliges discrimen quod reperitur inter fidem & scientiam & quare habitus scientia non destruatur ob errorum circa unam partem sui objecti, bene tamen habitus fidei; quia nimirum motivum seu medium, quod est ratio assentienti uni coniunctioni, est distinctum ab eo quod est ratio assentienti alteri; ratio vero assentienti omnibus veritatis revelatis, est unica & indivisibilis, nempe veritas prima, ut simpliciter infallibilis in dicendo; unde qui discredidit uni articulo fidei, negat veritatem primam esse infallibilem, ac proinde impossibile est quod alii veritatis revelatis, ob divinam revelationem assentiantur.

7. Tertia pars, quæ asserit habitum fidei infusa non reperiiri in Dæmonibus, ac damnatis, qui fideles fuerunt, expressè docetur à D.Thoma hinc qu. 5. art. 2. ad 2. his verbis: *Fides qua est donum gratia inclinat hominem ad credendum, secundum aliquem affectum boni, etiam si fu informis, unde fides qua est in Dæmonibus, non est donum gratia, sed magis coguntur ad credendum ex perspicacitate naturalis intellectus.* Quibus verbis rationem fundamentalē hujus partis insinuat, quæ potest sic breviter proponi: Habitus fidei procedit ex affectu boni, & pia motione voluntatis, determinantis intellectum ad assentendum veritatis revelatis, ut supra cap. 7. §. 1. ostensum est: Sed in Dæmonibus & damnatis non reperiitur pia illa affectio & motio voluntatis, cum enim voluntas mali Angeli, vel hominis damnati, maneat firmata in malo, per obstinationem habitualem, ut docet S.Thomas 1. p. quæst. 64. art. 2. est incapax pia affectionis, quæ inclinetur ad credendum sicut oportet; unde non credit nisi coactus, & ratione evidentiæ signorum & miraculorum quæ videt, ut declarat idem S. Doctor hic art. 2. ad 3. ubi ait quod hoc ipsum Dæmonibus displicer, quod signa fidei sunt tam evidenter, ut

DE VIRTUTIBUS THEOLOGICIS. 275

per ea credere compellantur. Quare Bannez recte comparat Dæmonum fidem voluntati mercatoris, qui metu mortis, invitus & coactus projicit merces in mare: Ergo in Dæmonibus & damnatis habitus fidei infusa non reperiatur.

8. Quod vero ille non remaneat etiam in Beatis, docet ac probat idem Doctor Angelicus 1. 2. quæst. 67. art. 3. ubi sic discutit: *Fides in sua ratione habet imperfectionem, que ejus ex parte subiecti, ut scilicet credens non videat id quod credit: beatitudinem ex sua ratione habet perfectionem ex parte subiecti, ut scilicet beatus videat id quo beatificatur, unde impossibile est quod fides maneat simul cum beatitudine in eodem subiecto.*

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Destructo objecto formalis quod & quo aliquius habitus, talis habitus destruitur: Sed in beatitudine destruitur objectum formale quod & quo fidei infusa: Ergo & ipse habitus. Major pater. Minor probatur. Objectum formale quod fidei infusa est prima veritas non visa, objectum vero quo, seu ratio formalis sub qua, est divina revelatio obscura, ut cap. 1. ostendimus: Sed in beatitudine prima veritas est in se clara visa, & divina revelatio evidens: Ergo in beatitudine destruitur objectum formale quod & quo fidei infusa. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 13. *Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus; cum autem veneris quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est: id est, cum veneris visio, fides evacuabitur.*

9. Probatur secundum eadem pars: fides est dominum collatum viatoribus, pro statu viae, & ut fundamentum spei, per quam tendimus in beatitudinem: Ergo superflue omniōne ponetur in beatibus, cum illi non sint amplius viatores, sed comprehensores, nec per spem tendant in beatitudinem, sed illam possideant per claram Dei visionem.

Ex quo probata manet ultima pars, quæ asserit habitum fidei remanere in animabus in purgatorio existentibus; nam animæ illæ sunt adhuc in via, & ad patrem tendunt, ad quam adhuc non pervenerunt, ac per spem suum summum bonum vehementer desiderant; cumque adhuc nondum acceperint quod perfectum est, non debet evacuari in illis quod ex parte est.

10. Ex his intelliges, habitum fidei tripliciter posse amitti, nimirum per peccatum infidelitatis, per adventum luminis glorie, & per æternam damnationem. Primo modo amittitur ab hæreticis, secundo à Beatis, tertio à Dæmonibus, & damnatis. Cum enim fides ex natura sua, non sit nisi viatrix & peregrina, quandiu peregrinatur à Domino, nobiscum semper manet: At vero finita via evanescit, sive in patria, ubi non est opus lucernæ, praesente Sole; sive in inferno, quia cum sit substantia sperrandarum rerum, non potest ibi manere, ubi nulla est spes boni & nulla desperatio mali, ut loquitur Hugo Victorinus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

11. Contra primam partem assertionis nullum est difficile argumentum, sed contra secundam, quæ asserit habitum fidei infusa non remanere in hæreticis, objicitur primò: Habitus virtutis non destruitur per unum actum vitij contrarij, v.g. uno intemperantia, vel injustitia actu, virtus temperantiae, vel justitiae non corruptitur; nec per errorem circa unam conclusionem scientie habitus expel-

litur: Ergo similiter per unicum actum infidelitatis, & per diffusum uni duntaxat articulo fidei, habitus fidei infusa in hæretico non destruitur. Unde hæreticus cum pertinacia negans aliquem articulum fidei, v.g. realem presentiam corporis Christi in Sacramento Eucharistie, adhuc experitur se eadem promptitudine & facilitate assentiri alijs articulis fidei; ut quod Deus sit Trinus, sit incarnatus &c. quia ante suam hæresim: hæc autem promptudo & facilitas, sunt signa habitus fidei, adhuc in eo remanentes. Addunt aliqui, difficile explicari posse, quomodo unico actu infidelitatis, habitus fidei infusa destruitur, & an talis actus physicæ vel moraliter tantum concurrat ad ejus destructionem.

Respondeo, concedo Antecedente, negando Consequentiam & paritatem: Ratio disparitalis inter fidem, & temperantiam vel justitiam est, quia fides à Deo infunditur, justitia vero & temperantia proprijs actibus acquiruntur: hoc vero inter virtutes infusas & acquisitas reperitur discrimen, quod istæ, sicut non nisi multis frequentaris actibus acquiruntur, & in mente veluti radicantur; ita nec corruptuntur, & ab anima expelluntur, nisi pluribus actibus contrarijs: illa vero, quia non labore paruntur, sed divinitus infunduntur, adveniente quocunque actu illis contrario, destruantur, & evanescent; eademque facilitate à nobis abeunt, quæ in nos venerant sine nobis.

Ad aliud exemplum de scientia, supra assignavimus disparitatem, eamque declarat D. Thomas hinc qu. 5. art. 3. ad 2. his verbis: *In diversis conclusionibus unius scientie sunt diversa media per qua probantur, quorum unum potest cognosci sine alio. Et ideo homo potest scire quasdam conclusiones unius scientie, ignoratis aliis. Sed omnibus articulis fidei in hæreticis, propter unum medium, scilicet propter veritatem primam propositam nobis in Scripturis secundum doctrinam Ecclesie intelligentis sanè; & ideo qui ab hoc medio decidit, totaliter fide caret.*

12. Nec obest quod ille qui uni tantum articulo disredit, experitur le eadem promptitudine & facilitate alijs assentire, sicut antea, illa enim promptudo, & facilitas, non ex habitu fidei infusa provenit, sed ex habitu fidei acquisitæ, producتو per actus naturales, quos sepe ante hæresim exercit circa supernaturalia; credendo illa ex fide quadam humana ex parte principij, licet divina ex parte objecti, quæ est quoddam fidei simulachrum, nec verum fidei aurum, sed aurichalcum, non candem facilitatem ingerens, sed similem.

Ad illud quod additur de modo quo unicus actus infidelitatis, habitum fidei infusa destruit, respondeo illum non solum moraliter, sed etiam physicæ destruere: non quidem immediate, sive in genere causæ formalis, sed mediata, sive in genere causæ efficientis; quatenus scilicet generat dispositionem habitualem, contrariam dispositioni omnino necessariæ ad fidei conservationem, videlicet pertinacem adhesionem ad proprium iudicium: Licet enim hæc pertinacia adhesionis non sit directe contraria fidei, directe tamen opponit dispositioni, sine qua non potest fides in suo subjecto conservari, nimirum habituali intellectus captivitati in obsequio solius autoritatis Dei, obscurè sua mysteria revelantis; fieri enim non potest, ut qui pertinaciter adhæret proprio iudicio, sit nihilominus ita subjectus & captivatus Deo, & primæ veritati revelanti, ut possit assentire mysterijs revealatis, propter solam ejus autoritatem & veracitatem